

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

ASPECTES BIOPSICOLÒGICS DE LA PERSONA
GRAU DE PEDAGOGIA I EDUCACIÓ SOCIAL
FORMACIÓ BÀSICA
PRIMER CURS

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Aspectes Biopsicològics de la Persona
Codi	101632
Crèdits ECTS	12
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs (anual)
Horari	Grup 1 dimarts de 8 a 13 Grup 2 dijous de 8 a 13 Tutories de 13 a 14 Cal consultar la distribució dels seminaris i de les sessions de gran grup en el programa de les assignatures
Lloc on s'imparteix	Vegeu lloc segons grup SLPI Facultat de Ciències de l'Educació
Llengües	Català i castellà

Responsable de l'assignatura

Nom professor/a	J. Reinaldo Martínez Fernández
Departament	Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Universitat/Institució	Facultat de Ciències de l'educació
Despatx	251 edifici G6
Telèfon (*)	93 581 3194
e-mail	Josereinaldo.martinez@uab.cat

2. Prerequisits

Essent aquesta una assignatura de primer curs no té prerequisits formals, però es recomana als i les estudiants que revisin els coneixements bàsics de biologia que han après durant els seus estudis previs (genètica, hominització, evolució, cervell, sistema nerviós, i d'altres conceptes relacionats). Pel que fa a la psicologia, es considera desitjable una revisió d'aspectes com: estructura i funcionament del cervell, sensació, atenció, percepció, aprenentatge, memòria, raonament, intel·ligència, relacions familiars i desenvolupament, infància, adolescència, maduresa i vellesa.

A més és desitjable una alta motivació, capacitat per l'organització de la informació, estratègies de síntesis, anàlisi i reflexió crítica.

3. Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta assignatura té com a finalitat apropar els i les estudiants a l'estudi de la realitat humana, tant des del punt de vista filogenètic com ontogenètic (vida, desenvolupament, processos mentals, gènere, cultura, societat, etc.). S'espera que els i les estudiants comprenguin i reflexionin críticament al voltant de les bases biològiques i psicològiques que permeten descriure i explicar el comportament i els processos mentals de l'ésser humà i la forma com aquests es desenvolupen al llarg del cicle vital (des de la gestació fins a la reflexió al voltant de la mort).

A més a més en aquesta assignatura els i les estudiants han d'assolir aprenentatges per a la identificació i actuació en cas de necessitats educatives específiques que requereixin atenció per tal d'assolir un desenvolupament adequat a partir de la consideració dels aspectes biopsicològics de la persona.

4. Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competències	Resultats d'aprenentatge
E1.1. Dominar els continguts teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que permetran desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa. (ES) EP1. Analitzar i comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, polítics, ambientals i legals que conformen situacions i propostes educatives i formatives (P)	RE1.1.1 Conèixer i analitzar la influència de les bases biològiques en els processos psicològics. (ES) RE1.1.2 Conèixer i identificar els principals trastorns del desenvolupament i de la personalitat, la seva incidència en el comportament i implicacions educatives. (ES) EP1.1.1 Conèixer i analitzar la influència de les bases biològiques en els processos psicològics. (P) EP1.1.2 Conèixer i identificar els principals trastorns del desenvolupament i de la personalitat, la seva incidència en el comportament i implicacions educatives. (P)
E1.2. Contextualitzar l'acció socio-educativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que s'han elaborat des de les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions. (ES) EP2. Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral (P)	RE1.2.1 Conèixer i comprendre el desenvolupament al llarg del cicle vital. (ES) RE1.2.2 Comprendre i analitzar les teories i models d'aprenentatge, i les seves implicacions educatives. (ES) EP2.5 Conèixer i comprendre el desenvolupament al llarg del cicle vital. (P) EP2.6 Comprendre i analitzar les teories i models d'aprenentatge, i les seves implicacions educatives. (P)
E6.3. Acompanyar a les persones en els seus processos de creixement i emancipació. (ES) EP8. Desenvolupar i coordinar intervencions educatives amb persones o grups, amb necessitats específiques, en situacions de desigualtats o discriminació per raó de gènere, classe social, ètnia, edat i/o religió. (P)	RE6.3.1 Identificar necessitats educatives i d'atenció en persones, grups o col·lectius per mitjà de l'anàlisi de situacions i actuacions. Establir línies de intervenció. (ES) EP8.6 Identificar necessitats educatives i d'atenció en persones, grups o col·lectius per mitjà de l'anàlisi de situacions i actuacions. Establir línies de intervenció. (P)

T5. Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació dels factors implicats com passo previ a l'acció.(ES) TF5. Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació dels factors implicats com passo previ a l'acció.(P)	RT5. Comprendre com els aspectes biològics, socials i culturals afecten el desenvolupament i l'aprenentatge al llarg del cicle vital. (ES) TF5.7 Comprendre com els aspectes biològics, socials i culturals afecten el desenvolupament i l'aprenentatge al llarg del cicle vital. (P)
---	---

5. Continguts de l'assignatura

1. Teories, models i mètodes en l'estudi del desenvolupament i l'aprenentatge (1 ECTS) (Bloc 1) Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

- 1.1. Les relacions entre desenvolupament, aprenentatge, cultura i educació: Piaget, Vygotsky, Freud, Erikson. Processament de la informació: estratègies d'aprenentatge i metacognició.
- 1.2. Mètodes qualitatiu i quantitatiu en l'estudi del desenvolupament i l'aprenentatge.
- 1.3. Tendències actuals en teoria i mètode en l'estudi del desenvolupament i l'aprenentatge.

2. Processos psicològics bàsics aplicats a l'educació (2 ECTS) (Bloc 2) Unitat de Psicologia Bàsica

- 2.1. L'accés al coneixement: la naturalesa de la sensació, la percepció i l'experiència conscient.
- 2.2. L'elaboració del coneixement: l'aprenentatge (condicionament, aprenentatge cognoscitiu) i la memòria.
- 2.3. L'activació de la conducta: la motivació (instint, pulsó, activació, motivació intrínseca i extrínseca) i l'emoció (emocions bàsiques, teories, comunicació no verbal, gènere i cultura).
- 2.4. Processos psicològics superiors: Cognició (solució de problemes, presa de decisions) i llenguatge. Intel·ligència (teories, proves, herència vs. ambient), capacitat mental (diversitat humana, extrems de la intel·ligència) i creativitat.
- 2.5. Aplicacions educatives en relació amb els processos psicològics bàsics.

3. El desenvolupament cognitiu, afectiu i psicomotor en la infància, adolescència i maduresa (3 ECTS) (Bloc 3) Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

- 3.1. Gestació, naixement i els dos primers anys de vida. Desenvolupament psicomotor i afectiu.
- 3.2. Desenvolupament cognitiu-lingüístic i socio-afectiu en la infància i l'adolescència.
- 3.3. Formació de la identitat, personalitat, autoestima i diferències individuals.
- 3.4. Maduresa, senectut i mort: desenvolupament cognitiu, afectiu i motor.

4. Perspectives per l'atenció a la diversitat en l'estudi del desenvolupament i de la personalitat: etiologia, detecció i prevenció. Aspectes evolutius i educatius (2 ECTS) (Bloc 1) Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

- 4.1. Identificació i avaluació de necessitats educatives: tècniques i procediments.
- 4.2. Necessitats educatives: sensorials, motores, cognitives, emocionals i afectives.
- 4.3. Necessitats educatives en el desenvolupament del llenguatge i l'escriptura.
- 4.4. Desenvolupament de la personalitat i principals trastorns.
- 4.5. Diferències culturals i educació.

5. El sistema nerviós i els processos psicològics (2 ECTS) (Bloc 3)

Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social

- 5.1. Aspectes estructurals i funcionals del cervell humà.
- 5.2. La comunicació entre neurones. Xarxes nervioses.
- 5.3. Característiques del cervell humà (plasticitat, asimetria funcionals, clausura, auto-organització, emergència, maduració asincrònica, etc.).
- 5.4. Cervell i processos mentals.
- 5.5. Cognició, llenguatge i comunicació. Els estats de la consciència.

6. Factors genètics i socio-biològics condicionants del desenvolupament i l'aprenentatge (2 ECTS) (Bloc 3)

Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social

- 6.1. Vida i evolució. La complexitat dels sers vius.
- 6.2. Genètica i evolució. Neodarwinisme. El procés d'hominització.
- 6.3. Aspectes filogenètics del comportament humà (activitats motores, estímuls clau, motivacions i emocions primàries, impregnació, etc.).
- 6.4. Percebre, conèixer i sentir.
- 6.5. Ètica i evolució. Bioètica.

6. Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent que es proposa en aquesta assignatura té com a línies generals:

- **Classes magistrals** (70 hores): presentació per part dels professors/es dels temes centrals de l'assignatura, presentació d'un grup o grups d'estudiants per aprofundir en la reflexió i/o aplicació relacionada amb temes específics, passació de vídeos o pel·lícules d'interès per a l'assignatura, fòrum de discussió amb experts en l'àrea, entre d'altres.
(RE 1.1.1) (RE 1.1.2) (RE 1.2.1) (RE 1.2.2) (RT 5)
- **Seminaris** (30 hores): treball en grups més petits per a l'organització de diverses tasques, anàlisi i discussió de textos i/o articles de recerca, ampliació i comentaris dels apunts presos a classe, elaboració de mapes conceptuals, organització i desenvolupament de pràctiques, grups de discussió, tasques per a la trobada d'informació i preparació de presentacions orals.
(RE 1.2.1) (RE 1.2.2) (RE 6.3.1) (RT 5)

7.- Avaluació

Aquesta assignatura té sis punts de continguts (veure l'apartat de continguts) que es distribueixen en tres blocs temàtics. Es requereix que els i les estudiants adquireixen una formació mínima bàsica en tots i cadascun d'ells. Per tant els i les estudiants hauran de mostrar evidències d'aquests mínims en els distints blocs temàtics de l'assignatura, estructurats de la següent manera (veure taula):

Bloc 1 (50%): temes 1, 3 i 4 (RE 1.1.2) (RE 1.2.1) (RE 1.2.2) (RE 6.3.1) (RT 5)

Bloc 2 (17%): tema 2 (RE 1.1.1) (RE 1.2.2) (RT 5)

Bloc 3 (33%): temes 5 i 6 (RE 1.1.1) (RT 5)

L'avaluació es basarà en exàmens escrits que tindran **un pes mínim del 60%** en la qualificació de cada bloc temàtic de l'assignatura, i el pes restant consistirà en treballs pràctics en grup o bé individuals.

A més a més el pes relatiu dels blocs temàtics en la qualificació global de l'assignatura es correspondrà amb el seu pes percentual en ECTS. Així, el bloc temàtic 1 té un pes equivalent a 6 ECTS (50%), el bloc 2 a 2 ECTS (17%) i el bloc 3 a 4 ECTS (33%). El/la professor/a responsable de cada bloc i el/la coordinador/a de l'assignatura especificaran al inici del curs les proves escrites i dates corresponents a cada lliurament.

Així doncs, dintre de cada bloc hi haurà un mínim d'una avaluació escrita amb un pes total no inferior al 60% en la qualificació d'aquell bloc. D'aquesta manera els estudiants obtindran una qualificació basada en exàmens i en treball pràctic (i tutories) per cada bloc en base a les competències que corresponguin.

Per superar l'assignatura s'hauran de mostrar evidències d'assoliments mínims en cadascun dels tres blocs mencionats. Si el o l'estudiant no supera algun dels blocs, la seva qualificació final correspondrà a la qualificació o mitjana del/s bloc/s suspesos, i haurà de fer l'avaluació programada com recuperació per tal de superar el/s bloc/s suspès/os. Si finalment no aprova algun dels blocs, significarà que no ha assolit el mínims esperats i suspèn l'assignatura amb la qualificació corresponent al/als bloc/s suspès/os. Quan torni a matricular l'assignatura, la qualificació del/ls bloc/s superat es podrà mantenir.

Els estudiants que no es presentin a cap de les avaluacions d'un dels blocs durant el curs ni en l'avaluació de recuperació obtindran una qualificació de no presentat (NP). Quan es faci una de les avaluacions dintre d'un bloc es considerarà presentat al bloc corresponent, i per tant haurà de fer la resta de les avaluacions obligatòriament; en cas contrari, es farà la mitjana amb la qualificació de l'avaluació a la qual s'hagi presentat i els "zeros" corresponents a la resta de les avaluacions no realitzades dintre d'aquell bloc. Si s'ha superat un dels blocs, la prova de recuperació serà per demostrar l'assoliment dels continguts i les competències pendents dels altres blocs.

Els resultats de cadascuna de les avaluacions s'hauran de publicar al campus en el termini màxim de 15 dies després de la seva realització, i s'haurà d'oferir una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació. La qualificació final s'extraurà de la mitjana ponderada de l'assoliment dels tres blocs temàtics (50%, 17% i 33% respectivament).

El tractament de casos particulars, dubtes, suggeriments, etc., s'haurà de plantejar als/les professors/es del bloc corresponent. El/la coordinador/a de l'assignatura vetllarà perquè els criteris finals d'avaluació pel que fa a la nota global de l'assignatura siguin adoptats de forma consensuada per part de tot l'equip docent, i a ell/a se li podrà adreçar en darrera instància qualsevol demanda o necessitat addicional d'aclariment en aquest sentit.

Tota aquesta informació i d'altra informació addicional es penjarà al inici del curs en el campus virtual de l'assignatura que farem servir com a eina de comunicació .

	Activitat d'Avaluació	% de la nota	Resultats Aprenentatge
BLOC 1	Les evidències d'avaluació del temari del bloc 1 (temes 1, 3 i 4) "es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs"	50%	(RE 1.1.2) (RE 1.2.1) (RE 1.2.2) (RE 6.3.1) (RT 5)
BLOC 2	Les evidències d'avaluació del temari del bloc 2 (tema 2) "es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs"	17%	(RE 1.1.1) (RE 1.2.2) (RT 5)
BLOC 3	Les evidències d'avaluació del temari del bloc 3 (temes 5 i 6) "es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs"	33%	(RE 1.1.1) (RT 5)

8- Bibliografia i enllaços web

- Alonso Tapia, J. (1998). *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana. Aula XXI.
- Asensio, J. M. (1997). *Biología y educación: El ser educable*. Barcelona: Ariel.
- Asensio, J. M. (2004). *Una educación para el diálogo*. Barcelona: Paidós.
- Asensio, J. M. (2006). *La vida emocional*. Barcelona: Ariel.
- Berger, K. H. (2007). *Psicología del Desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica Panamericana.
- Capra, F. (1998). *La trama de la vida*. Barcelona: Anagrama.
- Castellví, P. (1994). *Teories i models: Introducció a la psicologia evolutiva i educativa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Universitat Ramon Llull.
- Damasio, A. (1996). *El error de Descartes*. Barcelona: Grijalbo Monoladori.
- Delval, J. (2006). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.
- Eibesfeldt, I. E. (1993). *Biología del comportamiento humano*. Madrid: Alianza.
- Gutiérrez Martínez, F. (2005). *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw Hill.
- Morris, C. G. & Maisto, A. A. (2009). *Psicología* (13a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall.
- Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana.
- Palacios J., Marchesi A. & Coll, C (2001). *Desarrollo Psicológico y Educación I. Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza.
- Perinat, A. (Ed.) (2003). *Adolescentes del siglo XXI. Aproximación psicológica y social*. Barcelona: EDIUOC.
- Téllez, A. (2006). *Atención, aprendizaje y memoria: aspectos psicobiológicos*. México: Trillas.

A l'inici del curs es penjaran referències actualitzades, si és el cas. A més a més es proporcionaran:

- Enllaços web
- Dossiers de lectures
- Aula Virtual de l'Autònoma Interactiva: <https://cv2008.uab.cat>

GRUP 1 (la primera sessió es farà en conjunt amb tot el professorat de l'assignatura)

h.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
8			A											A											A													
9																																						
9																																						
10																																						
10																																						
11																																						
11			B											B											B													
12			C											C											C													
12																																						
13																																						
13																																						
14																																						

MAGISTRAL BLOC 1 (TEMAS 1 / 3 / 4) (6h. + 18h. + 11h.)	(6 ECTS)	35h.
SEM BLOC 1 (temas 1 / 3 / 4)	15h. seminari	45h.

MAGISTRAL BLOC 2 (temas 5 y 6) (11h. + 12h.)	(4 ECTS)	23h.
SEM BLOC 2 (temas 5 y 6)	10h. seminari	30h.

MAGISTRAL BLOC 3 (tema 2) (12h.)	(2 ECTS)	12h.
SEM BLOC 3 (tema 2)	5h. seminari	15h.

GRUP 2 (la primera sessió es farà en conjunt amb tot el professorat de l'assignatura)

h.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
8			A							A															A													
9																																						
9																																						
10																																						
10																																						
11																																						
11			B							B															B													
12			C							C															C													
12																																						
13																																						
13																																						
14																																						

MAGISTRAL BLOC 1 (temas 1 / 3 / 4) (6h. + 18h. + 11h.)	(6 ECTS)	35h.
SEM BLOC 1 (temas 1 / 3 / 4)	15h. seminari	45h.

MAGISTRAL BLOC 2 (temas 5 y 6) (11h. + 12h.)	(4 ECTS)	23h.
SEM T i H (temas 5 y 6)	10h. seminari	30h.

MAGISTRAL BLOC 3 (tema 2) (12h.)	(2 ECTS)	12h.
SEM PSICO (tema 2)	5h. seminari	15h.